

NOTA: Brexit en toerisme

Van: Toerisme Vlaanderen

Datum: 26/11/2019

Bijlages: geen

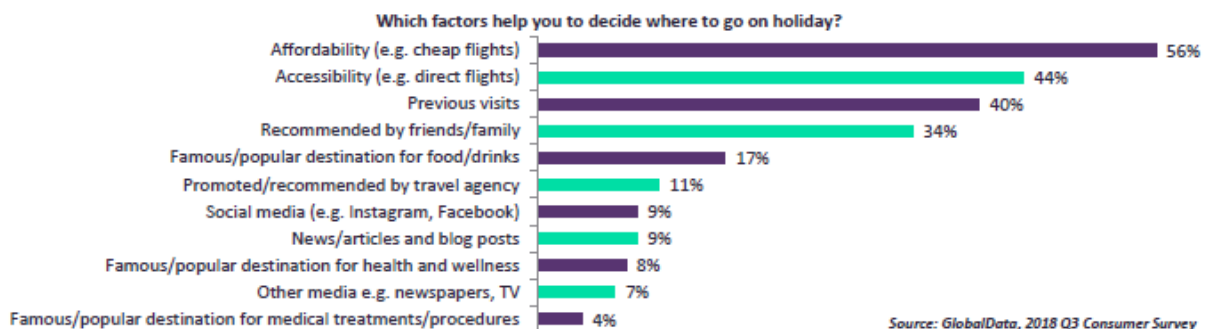
Versie: 1

Met deze nota willen we een inschatting geven van de gevolgen van de Brexit voor het toerisme. Dit is echter niet evident aangezien tot op heden het nog steeds niet duidelijk is hoe de uitstap zal verlopen. In ieder geval is het zo dat indien de uitstap gebeurt met een deal, de gevolgen nog niet meteen voelbaar zullen zijn aangezien er dan een overgangperiode in voege treedt waarbij alles voorlopig blijft zoals het was. Het is dan ook niet altijd duidelijk wat tijdig zal geregeld worden.

1. Situatie aantal Britse reizen

De Britse markt is wereldwijd de vierde markt op vlak van internationaal reizen. Ongeveer 80% van die reizen heeft een Europese bestemming. Voor Europa is het Verenigd Koninkrijk dan ook een belangrijke markt.

Volgens Global Data is de belangrijkste beslissingsfactor voor de Britten om een bestemming te kiezen de prijs. Sinds de brexitstemming en de ermee samenhangende depreciatie van het Pond is het belang van de prijs toegenomen.



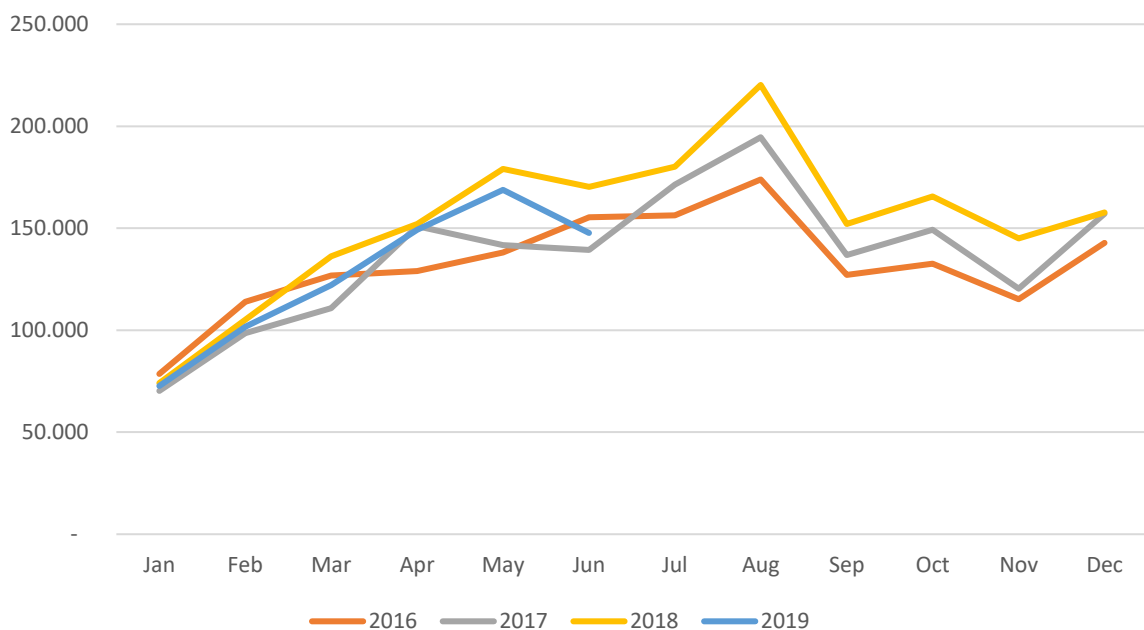
De Britse markt in Vlaanderen is in 2018 de vierde buitenlandse markt zowel wat betreft aankomsten als overnachtingen. In de Westhoek en in Brugge is de Britse markt zelfs de belangrijkste

buitenlandse markt en in Brussel de tweede in termen van aankomsten en derde wat betreft overnachtingen.

Sinds 2016 is het aantal Britse overnachtingen jaar na jaar gestegen. In de eerste 6 maanden van 2019 is het aantal echter gedaald. Het lijkt erop dat met de brexit in zicht en de toenemende onzekerheid hierover de Britten minder naar Vlaanderen komen. Waarschijnlijk speelt ook het einde van de herdenking van WOI een rol spelen. De Westhoek was in 2018 goed voor 12% van alle Britse overnachtingen in Vlaanderen. De voorlopige cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar voor de Westhoek, maar wel op provinciaal niveau. Daaruit blijkt dat West-Vlaanderen de sterkste verliezer is, maar ook Oost-Vlaanderen en Brussel staan na 7 maanden op verlies.

Tussen de stemming eind juni 2016 en 2019 lijkt er op het eerste zicht weinig invloed. 2016 is vanaf maart beïnvloed door de aanslagen in Brussel wat conclusies enkel linken aan de brexit moeilijk maakt. Maar als gekeken wordt naar de eerste twee maanden van 2016 dan valt op dat deze de beste januari en februari zijn van de afgelopen 4 jaar, wat kan wijzen op een effect van de brexit stemming waardoor waarschijnlijk het aantal Britten in 2017 en 2018 waarschijnlijk groter kon zijn. Hier is echter enige voorzichtigheid geboden want de aanslagen in Brussel en het einde van de herdenking van WOI spelen hier ook een rol.

Aantal Britse overnachtingen in Vlaanderen

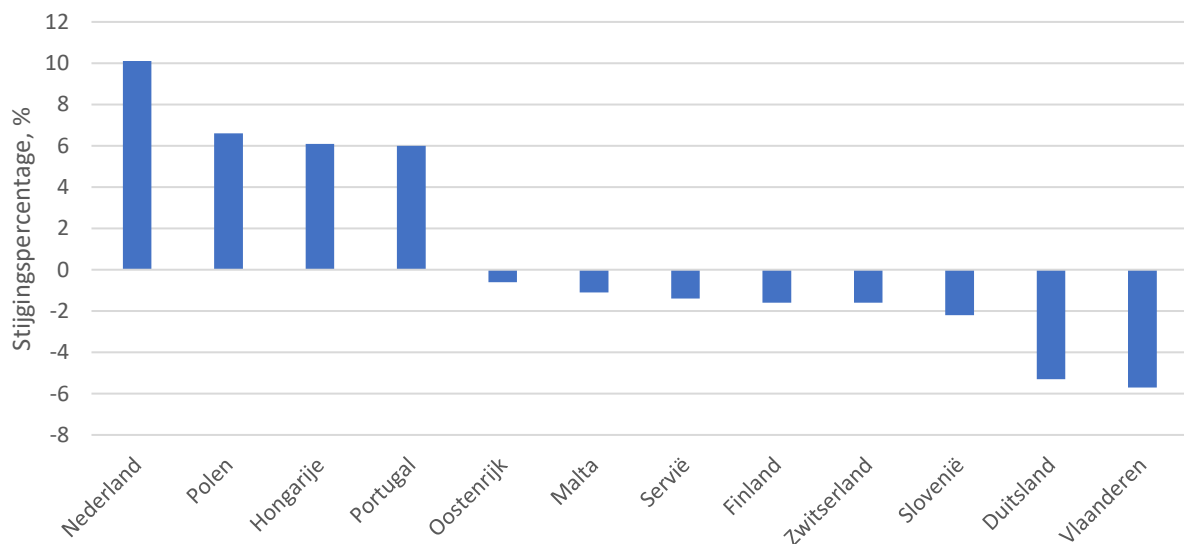


Bron: FOD Economie Algemene Directie Statistiek

De evolutie van het aantal Britse aankomsten in een aantal Europese bestemmingen voor de eerste 6 maanden van 2019 in vergelijking met dezelfde periode in 2018, geeft niet meteen duidelijkheid op een Europees niveau over de invloed van de Brexit. Nederland en Polen, bijvoorbeeld, winnen nog

heel sterk terwijl Vlaanderen en Duitsland het meest verliezen. Het verschil met de andere verliezers is groot. Misschien ligt dit aan reputatieschade omdat Duitsland toch gezien wordt als de beslissende factor binnen de EU en Brussel, als hoofdstad van de EU, vaak in een adem genoemd wordt met de EU. Anderzijds moeten we ook hier rekening houden dat het einde van de WOII herdenking mee het verlies kan veroorzaken hebben. Het imago van de EU zal binnen het Verenigd Koninkrijk waarschijnlijk niet positief zijn. Zwitserland en Servië die buiten de EU liggen staan ook op licht verlies. Dit is opvallend. Global Data haalt in één van haar rapporten aan dat Britse tour operators aangeven dat niet-EU bestemmingen, zoals Turkije, de Verenigde Staten en Tunesië winnen aan populariteit. Mogelijks weten weinig Britten dat Zwitserland en Servië niet tot de EU horen en scheren ze Europese landen over dezelfde kam.

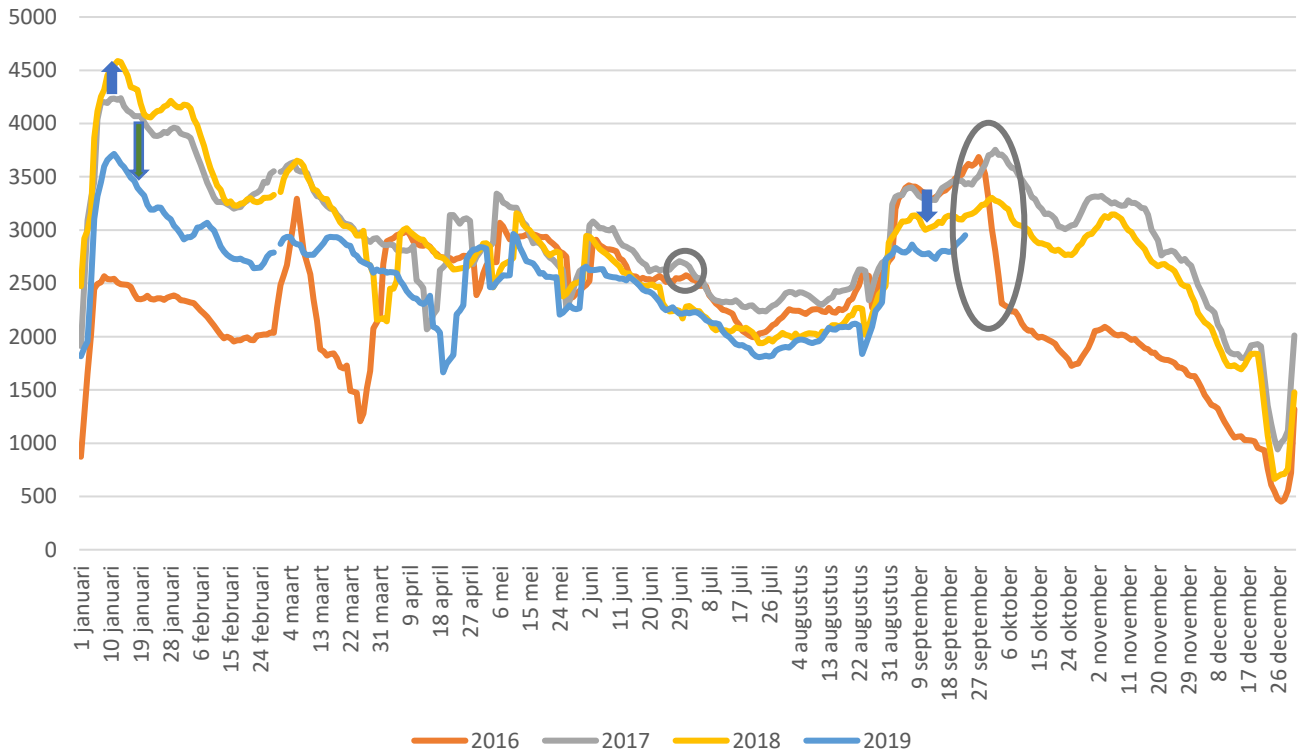
Evolutie van het aantal Britse aankomsten in een selectie van Europese bestemmingen voor de eerste 6 maanden van 2019 in vergelijking met dezelfde periode 2018



Bron: Tourmis

Een andere bron die inzicht kan geven, maar dan op een gedetailleerder niveau, is die over het aantal geboekte vluchten. Het gaat om het aantal boekingen van vluchten op dagbasis (Bron: Amadeus Travel Intelligence). Dit is interessant omdat het dicht staat bij het beslissingsmoment. Het is dit moment dat beïnvloed wordt door crises en dergelijke. We beschikken over de gegevens vanuit het Verenigd Koninkrijk richting Brussel maar ook richting Amsterdam, Parijs, Kopenhagen en Wenen. De vorm van de curves van deze bestemmingen zijn gelijkaardig. Voor de Britse markt zijn dit enerzijds citytrip bestemmingen en anderzijds ook business bestemmingen. Om de invloed van de Brexit zo goed mogelijk in kaart te brengen wordt gebruik gemaakt van het totaal van deze bestemmingen. Er zijn een aantal opvallende momenten.

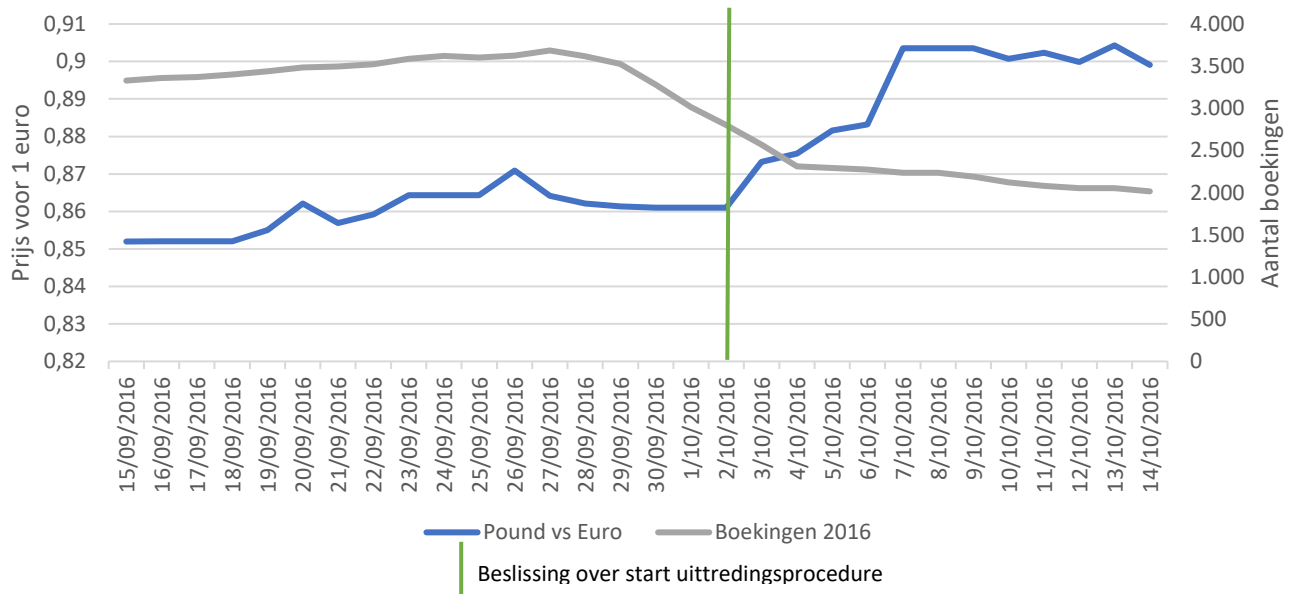
Aantal Vliegtuigboekingen op dagbasis (X-as toont niet elke dag) door Britten richting Amsterdam, Brussel, Kopenhagen, Parijs of Wenen



Bron: Amadeus Travel Intelligence

Eind juni 2016 kiezen de Britten er voor om uit de EU te stappen. Een direct effect op dat moment op het aantal boekingen is minder duidelijk af te leiden uit het globale beeld. De stemming gebeurde op een moment in het jaar waarop het aantal boekingen altijd dalend is. De daling is ook wel iets sterker dan andere jaren. Dit laagseizoen in het jaar wordt gekenmerkt door niet geplande reizen. Dit gaat om relatief veel last minute beslissingen. Deze types van reizen waren op dat moment dan ook weinig beïnvloed aangezien de beslissing geen directe impact had.

Aantal Vliegtuigboekingen op dagbasis door Britten richting Amsterdam, Brussel, Kopenhagen, Parijs of Wenen en de evolutie van de koers van het Brits Pond



Bron: Amadeus Travel Intelligence voor vliegtuigboekingen en Eurostat voor Wisselkoers Pond vs Euro

Eind september 2016 is er wel een sterke terugval. Dit was midden in het boekingsvenster van het najaar. Die boekingsperiode is niet meer hersteld. Opvallend is hier de dag van de terugval. Die was een aantal dagen voor de officiële bekendmaking (2 oktober) van wanneer de uittredingsprocedure zou starten. Opvallend is dat de terugval sneller gebeurde dan dat het pond terugviel. Dit gebeurde ook abrupt, maar de dag na de officiële bekendmaking. Dit wijst er op dat de mensen in deze periode meer beïnvloed waren door de nakende beslissing dan door de terugval van de munt. Waarschijnlijk werd men gedreven door toenemende berichtgeving over de Brexit.

31 maart 2019 is de oorspronkelijk vooropgestelde Brexitdatum. De invloed van die datum wordt duidelijk in de loop van 2018. De eerste helft van 2018 wordt gekenmerkt door een hoger aantal boekingen dan in dezelfde periode 2017. Geleidelijk aan gaat het aantal boekingen onder het peil van 2017. Boekingen om te reizen in 2019 verminderen. Waarschijnlijk begint ook de onzekerheid toe te nemen over bijvoorbeeld de grensovergangen en ontstaat er geleidelijk aan reputatieschade voor Europese bestemmingen. De terugval valt anderzijds nog mee omdat veel van de boekingen zijn om nog in 2018 te reizen.

2019, het jaar waarin de Brexit zou moeten plaatsvinden, start met een zware terugval van het aantal boekingen. Het niveau in 2019 blijft bijna constant onder dat van 2018, zelfs tegenover de periode in 2018 die al gekenmerkt was door een terugval. Aanhoudende onzekerheid, zwakker pond en misschien verslechterende reputatie van Europese bestemmingen missen duidelijk hun invloed niet.

Verschillende instellingen hebben voorspellingen voor de totale Britse outbound reismarkt gemaakt voor verschillende scenario's. Door het groot aantal onzekerheden is het niet evident om voorspellingen te doen. We baseren ons op de voorspelling van Skift die dateert van oktober 2019. Voor 2019 wordt een globaal outboundverlies verwacht van 1%. Daarna worden drie scenario's voorgesteld met telkens een range waartussen de groei zich zal bevinden. In geval het Verenigd Koninkrijk toch beslist om in de Unie te blijven verwacht Skift dat de evolutie van het aantal Britse

trips naar het buitenland (outbound) de komende vijf jaren tussen -3% en +2% zal bedragen. In het geval er een deal is, verwacht Skift hoogstens een nulgroei en in het slechtste geval -5% verlies. Het slechtste scenario is een uitstap zonder akkoord. In dat geval verwacht Skift een verschil van -3% tot -8% tussen 2019 en 2024.

	REMAIN IN A SINGLE MARKET		THERESA MAY'S DEAL OR SIMILAR		NO-DEAL EXIT (WTO TERMS)	
	2019E	2024E range (2019-2024 CAGR)	2019E	2024E range (2019-2024 CAGR)	2019E	2024E range (2019-2024 CAGR)
GDP (£ billion)	2050.0	1988.5 - 2091.0	2050.0	1947.5 - 2050.0	2050.0	1886.0 - 1988.5
<i>Growth</i>	0.2%	-3.0% - 2.0%	0.2%	-5.0% - 0.0%	0.2%	-8.0% - -3.0%
Inbound trips (million)	37.5	36.8 - 38.7	37.5	36.0 - 37.9	37.5	34.9 - 36.8
<i>Growth</i>	-1.0%	-2.0% - 3.0%	-1.0%	-4.0% - 1.0%	-1.0%	-7.0% - -2.0%
Inbound spending (£ billion)	22.4	22.0 - 23.1	22.4	21.5 - 22.7	22.4	20.9 - 22.0
<i>Growth</i>	-2.0%	-2.0% - 3.0%	-2.0%	-4.0% - 1.0%	-2.0%	-7.0% - -2.0%
Domestic trips (M)	136.9	135.5 - 142.4	136.9	135.5 - 142.4	136.9	138.2 - 145.1
<i>Growth</i>	2.0%	-1.0% - 4.0%	2.0%	-1.0% - 4.0%	2.0%	1.0% - 6.0%
Domestic spending (£B)	27.5	27.7 - 29.1	27.5	27.7 - 29.1	27.5	28.3 - 29.7
<i>Growth</i>	2.5%	1.0% - 6.0%	2.5%	1.0% - 6.0%	2.5%	3.0% - 8.0%
Outbound trips (M)	69.7	68.3 - 71.8	69.7	67.0 - 70.4	69.7	64.9 - 68.3
<i>Growth</i>	-2.5%	-2.0% - 3.0%	-2.5%	-4.0% - 1.0%	-2.5%	-7.0% - -2.0%
Outbound spending (£B)	44.6	43.3 - 45.5	44.6	42.4 - 44.6	44.6	41.0 - 43.3
<i>Growth</i>	-1.0%	-3.0% - 2.0%	-1.0%	-5.0% - 0.0%	-1.0%	-8.0% - -3.0%

Source: Skift Research based on various Brexit scenarios

2. Consequenties voor de Britse reiziger

Onderstaand schema geeft een overzicht van de voordelen die de EU gebracht heeft voor de Britse reizigers. Verschillende van die voordelen dreigen nu (tijdelijk) te verdwijnen en/of op zijn minst veel onderhandelingen te vergen om ze terug te verwerven. De eerste 7 punten komen verder aan bod, samen met de invloed van het Britse Pond en de onzekerheid en reputatieschade. De propere stranden zullen niet veranderen door de uitstap van de Britten en de vrijheid om eender waar te werken heeft vooral invloed op de hotelsector in het Verenigd Koninkrijk, binnenlands toerisme dus, waar heel veel buitenlanders, EU-onderdanen, in werken.

9 vlakken waarop de Britse reiziger heeft geprofiteerd van de Europese Unie

- 1 FINANCIAL PROTECTION FOR PACKAGE HOLIDAYS**
Get your money back if your holiday company goes bust
- 2 COMPENSATION FOR DELAYED FLIGHTS**
If your flight's delayed or cancelled, you're entitled to compensation
- 3 ACCESS TO FREE HEALTHCARE**
Free or reduced treatment in public hospitals across Europe (you still need travel insurance though!)
- 4 OPEN SKIES, MORE FLIGHTS**
EU regulations opened up the flight market, meaning cheaper flights to many more destinations
- 5 CAPS ON MOBILE PHONE CHARGES**
It's cheaper to use your phone in Europe and charges are set to be abolished altogether in 2017
- 6 BORDER-FREE TRAVEL**
Travel freely through Europe without being stopped and checked at borders
- 7 BRING HOME UNLIMITED GOODS**
Bring back the best of Europe thanks to free movement of goods
- 8 CLEANER BEACHES**
Improved sea water quality across European coastlines through EU standards
- 9 FREEDOM TO WORK**
Work in any EU country without the need for a work permit

Bron: The Brexit, dead ahead?; 2019; Phocuswright op basis van "The EU, your holiday and you"; ABTA

2.1 Brits Pond

Door de beslissing om uit de EU te stappen is het Brits Pond teruggevallen in waarde tegenover de EU en bovendien is ze minder stabiel. Eind 2015 betaalde een Brit nog ongeveer 0,7 Pond voor 1 euro, eind oktober 2019 betaalt de Brit 0,9 Pond. Dit heeft er dus voor gezorgd dat de EU duurder geworden is als bestemming, maar dat ook de kosten van een trip minder gemakkelijk in te schatten zijn. Dit beïnvloedt uiteraard de Britse consument.

Evolutie van Britse Pond vs de Euro tussen 01/01/2015 en 31/10/2019



Bron: Eurostat

2.2 Consumentenrechten

10% van de Britten in de kunststeden boekte een pakketreis. De Europese Unie reguleert de bescherming van de consumenten zodat dit uniform gebeurt binnen de EU. Op vlak van consumentenrechten zijn er twee regels die een impact hebben op reizen. De eerste is de financiële bescherming bij vakantiepakketten in termen van annulatie, aansprakelijkheid, repatriatie en terugbetaling. Deze reglementering geldt voor operatoren die direct of indirect pakketten verkopen aan EU-burgers. Bij een uitstap uit de EU valt dit voor de Britse consument in principe dus weg, maar dit wordt wel meegenomen in de onderhandelingen. De Britse regering wil dit zo goed mogelijk behouden.

Naast reglementering in verband met vakantiepakketten heeft de EU ook gezorgd voor compensaties voor EU-burgers in geval van vertraagde vluchten vanuit, naar en binnen de EU. Deze regelgeving komt te vervallen voor de Britse toeristen.

2.3 EHIC (European Health Insurance Card)

Een ziektebehandeling op reis binnen de EU is voor EU-burgers geregeld. Zo lang het Verenigd Koninkrijk lid is, kunnen Britten gebruik maken van EHIC. Dit drukt de reisverzekeringskosten voor de reiziger. In geval van een harde Brexit is dit niet geregeld, maar ook in May's deal was dit niet geregeld. Bij de uitstap komt EHIC dus te vervallen na de overgangperiode (in geval van een Brexit met een deal) en zullen Britse reizigers zelf moeten instaan voor de verzekering met dus een

toenemende kost. Elke lidstaat zal dit in principe apart moeten regelen met het Verenigd Koninkrijk. België geeft aan dat er enkel een tijdelijke regeling is, maar Spanje bijvoorbeeld heeft al de nodige wetgeving goedgekeurd waarmee de Britten op dezelfde manier zullen blijven behandeld worden. Voor Spanje is toerisme uiteraard een erg belangrijk onderdeel van de economie en de Britse markt is er veruit de grootste.

2.4 Open Skies

Het Open Skies agreement zorgt er onder andere voor dat EU-luchtvaartmaatschappijen eender waar actief kunnen zijn binnen de EU. Dit heeft onder andere gezorgd voor de opkomst van de low cost companies. Britse luchtvaartmaatschappijen zullen zich dus moeten aanpassen. Op dit vlak hebben de meeste maatschappijen wel al de nodige maatregelen genomen. Volgens een rapport van de European Travel Commission wordt dan ook maar een beperkte invloed verwacht op dit vlak.

2.5 Roaming

De Europese regels regelen ook een aantal andere aspecten van een reis. Door de uitstap uit de EU zullen telefoonmaatschappijen opnieuw roamingkosten kunnen aanrekenen aan Britse bezoekers. Het gebruik van de telefoon bijvoorbeeld voor het delen van foto's, is voor veel toeristen een essentieel onderdeel geworden van hun trip. De roamingkosten zal de kosten van de trip omhoog stuwten. Ook bestemmingen hebben er baat bij dat Britse bezoekers ter plaatse allerlei zaken eenvoudig en zonder beperkingen kunnen opzoeken.

2.6 Grenscontroles en formaliteiten

Tot nu toe waren er grenscontroles met de Britse grens, aangezien het Verenigd Koninkrijk niet tot de Schengenzone behoort. Een visum zal (voorlopig) niet nodig zijn, eender wat de uitkomst is. De formaliteiten zijn voer voor het nieuw akkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk en zal pas daarin definitief vastgelegd worden, maar er is wel een afspraak dat voorlopig een geldig paspoort voldoende is.

Dit wil niet zeggen dat er niets verandert. Er zullen uitgebreidere controles zijn. Door de uitstap van de Britten uit de EU valt te verwachten dat de wachttijden aan de grens (tijdelijk) zullen oplopen voor reizigers wat de reisbeleving niet ten goede komt.

Op luchthavens binnen de EU wordt een onderscheid gemaakt tussen EU- en niet-EU-reizigers waarbij EU-reizen vlot verloopt. Dit onderscheid komt voor de Britten te vervallen. Portugese luchthavens hebben in ieder geval al voorbereidingen getroffen om UK-only paspoortpoorten te ontwikkelen.

Bij een overzet per ferry kunnen de wachttijden oplopen omdat verkeer van toeristen en goederen gemengd kan zijn. Goederen zullen na de Brexit onderhevig zijn aan nieuwe douaneregels (nog te onderhandelen) met dus veel meer controles. Er zijn wel plannen klaar om verkeersproblemen aan havens aan te pakken maar het valt moeilijk in te schatten hoe groot de gevolgen op dit vlak zullen zijn. Volgens een document van de Britse regering zouden er gedurende 3 tot 6 maanden problemen kunnen zijn.

Wat ook verandert voor toeristen is het invoeren van goederen. Hier zullen terug beperkingen op komen voor de Britten, maar tegelijk zullen ze opnieuw tax-free kunnen kopen.

Een ander probleem waarmee Britse reizigers zullen te kampen krijgen is dat hun rijbewijzen niet meer erkend zullen worden zo lang dit niet geregeld is. Dit betekent dat de Britten een internationaal rijbewijs zullen nodig hebben om in Vlaanderen te mogen rijden. Dus meer om te regelen en hogere kosten voor een bezoek aan Vlaanderen. Dit bemoeilijkt ook het huren van een auto. Spanje heeft al wetgeving goedgekeurd zodat de Britse rijbewijzen geldig blijven.

2.7 Onzekerheid en wijzigende perceptie omtrent EU-bestemmingen

Wat op dit moment al problemen geeft, zijn de onzekerheid en een perceptie dat men niet meer welkom is. Veel zaken worden niet geregeld, noch in geval van een harde Brexit noch in geval van een deal. Het enige verschil is dat er in geval van een deal er een overgangperiode is om de nodige zaken te regelen. Een aantal zaken zijn voer voor een handelsakkoord maar sommige zullen bilateraal met elk van de lidstaten moeten geregeld worden of moet het Verenigd Koninkrijk zelf regelen. Dit zal dus waarschijnlijk wel tijd vragen en toerisme is niet het enige waarover moet onderhandeld worden. Tegelijkertijd lijkt er een gevoel bij een deel van de Britten te ontstaan dat men niet meer welkom is in de EU of ze krijgen een negatief beeld van EU-bestemmingen. Deze onzekerheid zorgt nu al voor het succes van bepaalde niet-EU-bestemmingen. Voor die bestemmingen verandert er niets en is alles duidelijk. Visit Portugal heeft een campagne lopen om de perceptie te keren.

Campagnebeeld van Visit Portugal



3. Consequenties voor de Britse outbound reissector

Binnen de outbound reissector zijn er twee subsectoren die sterk beïnvloed worden: de transportsector en de reisorganisatoren.

3.1 Transport

De impact op de transportsector is groot: uitgebreidere grenscontroles zijn er voor zowel de ferry's, de trein als het vliegtuig. Voor de Britse luchtvaartsector komt echter nog het probleem dat Britse luchtvaartmaatschappijen niet meer eender welke vlucht binnen de EU kunnen uitvoeren. Het gaat hier in de eerste plaats om low cost maatschappijen. Echte problemen worden niet verwacht vermits de sector zich al zo goed mogelijk heeft aangepast. Zo heeft EasyJet bijvoorbeeld EasyJet Europe opgericht met hoofdkantoor in Wenen. Ook Ryanair heeft recent de nodige maatregelen genomen. Naast de toegang tot de luchthavens regelt het Open Skies akkoord ook de samenwerking over de controle van het luchtruim boven de EU. Hoewel hier geen echte problemen verwacht worden, maakt het de situatie voor luchtvaartmaatschappijen wel complexer.

Luchtvaartmaatschappijen worden dus geconfronteerd met een complexere structuur van het luchtruim en voor een aantal luchtvaartmaatschappijen ook een complexere bedrijfsstructuur, wat kosten met zich meebrengt.

Een ander probleem waar de transportmaatschappijen mee geconfronteerd worden is de onzekerheid van de consument. Zo heeft Eurotunnel Le Shuttle 'Brexit promise' ontwikkeld om vertrouwen te geven aan de consument met onder andere bijkomende annulatiemogelijkheden en de garantie dat de Shuttles zullen blijven rijden zoals voorzien wat de uitkomst ook is.

3.2 Reisorganisatoren en agenten

De ondergang van Thomas Cook heeft duidelijk gemaakt dat dit deel van de Britse reissector het niet gemakkelijk heeft. Maar ook andere vooral kleinere tour operators hebben het moeilijk. De grote onzekerheden, zoals hierboven reeds aan bod kwamen en die blijven aanslepen spelen een grote rol, maar ook het schommelende Britse Pond speelt een grote rol. Aangezien het grootste deel van de Britse reizen richting Europa gaat, betalen tour operators in euro's, maar krijgen ze ponden van hun klanten. De winstmarges worden dan ook onzeker of de prijzen van de reizen moeten schommelen. Voor spelers die op commissie werken, zorgden de schommelingen en terugval van het Pond meteen voor problemen. Een speler als On The Beach meldt problemen met de winstmarges en een andere speler, Low Cost Travel Group, kwam in 2016 meteen in de problemen. Voor Thomas Cook lag het enigszins complexer maar heeft de nakende brexit voor een versnelling gezorgd. Uit een analyse van de Britse parlementaire commissie over Thomas Cook bleek dat het bedrijf sinds 2007 de schulden aan het opstapelen was. Een herkapitalisatie door aandeelhouder Fosun, liep mis in juli 2019 door de te hoge schulden. Ook de Britse regering werd afgeschrikt door de hoge schulden en weigerde het bedrijf te redden. Het bedrijf is failliet gegaan met een totale schuldwaarde van 2,2 miljard Pond. De parlementaire commissie bracht ook naar boven dat er al jaren sprake was van slecht management. Thomas Cook had zich te weinig, te traag en fout aangepast aan de wijzigende markt waardoor het met een verouderd businessmodel zat en niet meer competitief was.

De problemen lijken vooral te zitten bij reisorganisatoren die sterk met de prijs spelen omdat deze nog moeilijk promoties kunnen aanbieden en bij organisatoren die al in de problemen zaten.

In zake consumentenbescherming, zoals eerder beschreven, zal dit ook gevolgen hebben voor de sector. Maar het is nog onduidelijk welke. Dit is wel in onderhandeling.

4. Samenvatting

Hoe de uitstap van het Verenigd Koninkrijk er ook zal uitzien, verwacht wordt dat de Britse markt zal krimpen de komende jaren. Het gros van de Britse reizen is richting Europa. Voor Vlaanderen is het Verenigd Koninkrijk de vierde buitenlandse markt, maar in bestemmingen als Brugge en de Westhoek is ze markt nummer 1. Tot nu toe heeft Vlaanderen meer verloren dan andere Europese bestemmingen.

De Britse consument zal voor een reis naar Europa voor meer administratie en daardoor hogere kosten komen te staan. De precieze gevolgen zijn nog niet helemaal duidelijk. De prijs ligt nu ook al hoger door het zwakkere Britse Pond.

De situatie van de Britse reissector is verzwakt. Dit komt vooral door het zwakke Pond. Het speelt vooral een rol bij tour operators die sterk spelen met de prijs.

5. Bronnen

1. Studies en publicaties

- Brexit, Dead Ahead?, Phocuswright
- Brexit's impact on tourism, Global Data
- In the latest Brexit Woe, UK's On The Beach travel sales plunge, Skift
- Quarterly Report Q3 2019, European Travel Commission
- Tourism Source Market Insight: UK, June 2019, Global Data
- UK Traveler Profile and Key Statistics: The Brexit Effect, Skift
- Case study Thomas Cook, analysis of the travel group's downfall, Global Data
- <https://www.flandersinvestmentandtrade.com/export/internationaal/dossiers/brexit>
- <https://economie.fgov.be/nl/themas/ondernemingen/brexit>
- <https://socialsecurity.belgium.be/nl/internationaal-actief/brexit>

2. Data

- Amadeus Destination Intelligence
- FOD Economie, ADS
- Eurostat
- Tourmis